

**You have downloaded a document from
RE-BUS
repository of the University of Silesia in Katowice**

Title: Bagnet na broń! / Trzeba krwi!

Author: Tomasz Gęsina

Citation style: Gęsina Tomasz. (2018). Bagnet na broń! / Trzeba krwi!. W: R. Cudak, W. Hajduk-Gawron, A. Madeja (red.), "Na wyrywki : 100 cytatów z polskiej poezji i dramatu, które powinien znać także cudzoziemiec" (S. 31-33). Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.

Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach - Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielana taka sama licencja.

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Bagnet na broń! / Trzeba krwi!

O cytacie

Cytat pochodzi z wiersza Władysława Broniewskiego. *Bagnet na broń* to utwór patriotyczny, który nawołuje do obrony ojczyzny. Pierwsza część frazy jest komendą wojskową, która nakazuje żołnierzom nałożenie na lufę karabinu krótkiego ostrza służącego do walki wręcz – bagnetu. Komenda ta zarządza gotowość bojową, przygotowanie do walki wręcz w ataku lub obronie.

Kiedy przyjdą podpalić dom,
ten, w którym mieszkasz – Polskę,
kiedy rzuca przed siebie grom,
kiedy runą żelaznym wojskiem
i pod drzwiami staną, i nocą
kolbami w drzwi załomocą –
ty, ze snu podnosząc skroń,
stań u drzwi.
Bagnet na broń!
Trzeba krwi!

Wiersz, który wpisuje się w nurt POEZJI TYRTEJSKIEJ, został opublikowany po raz pierwszy w kwietniu 1939 roku i był bardzo popularny zarówno przed wybuchem II wojny światowej, jak i w czasie okupacji.

O autorze i jego twórczości

Władysław Broniewski (1897–1962) – uczestnik wojny polsko-bolszewickiej (1919–1921), więzień lwowskiego Zamarstynowa (styczeń–maj 1940) i moskiewskiej Łubianki (1940–1941), w 1941 roku wstąpił do armii polskiej pod dowództwem generała WŁADYSŁAWA ANDERSA. Początki jego twórczości poetyckiej były związane ze środowiskiem komunistycznym – współtworzył nurt POEZJI PROLETARIACKIEJ. Rewolucyjny charakter twórczości pisarza nawiązywał do tradycji romantycznej. Po II wojnie światowej kształtowała się legenda Broniewskiego w dwóch odmianach – oficjalnej (wzór poety rewolucyjnego, wpisany

w politykę kulturalną Polski Ludowej) i prywatnej (liryka osobista, problem z alkoholizmem). Jeden z najśłynniejszych tomów jego poezji – *Anka* – powstał tuż po śmierci ukochanej córki Joanny (Anki) i jest poetyckim opłakiwaniem. Broniewski tłumaczył dzieła m.in. Fiodora Dostojewskiego czy Włodzimierza Majakowskiego. Antoni Słonimski najtrafniej określił jego postać: „Oficer legionów PIŁSUDSKIEGO, rewolucjonista z ducha, socjalista z najgłębszych przekonań, nie mieścił się w rygorach ortodoksji” (Słonimski 1989, 28).

Nawiązania

Zawarta w omawianym cytacie komenda wojskowa pojawia się również w piosence *Hej, chłopcy, bagnet na broń!*. Jej autorką jest Krysztyna Krahelska, pseudonim Danuta, która walczyła w powstaniu warszawskim. Utwór powstał w 1943 roku i stał się najpopularniejszą piosenką żołnierską w tamtym okresie. *Hej, chłopcy, bagnet na broń!* ukazał się m.in. na płycie *Mój śpiewnik powstańczy*, wydanej przez Muzeum Powstania Warszawskiego.

Warto wiedzieć

- ANDERS WŁADYSŁAW – zob. **Czerwone maki na Monte Cassino*
- PIŁSUDSKI JÓZEF – zob. **My, Pierwsza Brygada, / strzelecka gromada*
- POEZJA PROLETARIACKA – nurt poezji reprezentowany w Polsce przez Władysława Broniewskiego, Stanisława Ryszarda Standego oraz Witolda Wandurskiego. W biuletynie poetyckim *Trzy salwy* w 1925 roku ogłosili oni manifest poetów proletariackich, którzy mają być robotnikami słowa, opowiadającymi się po stronie proletariatu w jego walce z burżuazją.
- POEZJA TYRTEJSKA – poezja patriotyczna wzywająca do boju, sławiąca męstwo i odwagę. Jej nazwa pochodzi od imienia Tyrteusza, żyjącego w VII wieku p.n.e. w Sparcie (Grecja) poety, śpiewaka, którego poematy zagrzewały żołnierzy do walki.

Z opracowań

Ten wiersz stał się cezurą w poezji Broniewskiego. Z kilku równie ważnych powodów. Był bowiem nie tylko wierszem apelu i wierszem – patriotycznym wezwaniem do walki, wpisującym się w tradycję poezji

powstańczej i legionowej. Wpłynął także na wojenne losy poety, stając się elementem oskarżenia poety o nacjonalizm (obok dwóch innych utworów: *Żołnierz polski* i *Syn podbitego narodu...*) w zajęтым w 1939 roku przez Armię Czerwoną Lwowie, w którym znalazł się Broniewski po klęsce wrześniowej.

Bujnicki 2014, CXX

Inicjalny wers wiersza *Bagnet na broń*, napisanego 3 IV 1939 roku, powtarza motyw z wcześniejszego o parę miesięcy *Krzyku ostatecznego*, ale w innym ujęciu: tam my mieliśmy podpalać, tu – podpalają nas. Ale też zmieniła się perspektywa: z klasowej na narodową. A raczej ta pierwsza uległa zawieszeniu w obliczu wspólnego zagrożenia.

Waśkiewicz 1994, 45

Bibliografia

- Bujnicki T., 2014: *Wstęp*. W: Broniewski W.: *Wybór wierszy*. Wrocław.
Słonimski A., 1989: *Alfabet wspomnień*. Warszawa.
Tramer M., 2010: *Brudnopis in blanco. Rzecz o poezji Władysława Broniewskiego*. Katowice.
Urbanek M., 2011: *Broniewski. Miłość, wódka, polityka*. Warszawa.
Waśkiewicz A.K., 1994: *Poezja Władysława Broniewskiego*. Gdańsk.

Tomasz Gęsina